

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 144

פרשת קרח - ה'תשפ"ג / מאת הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן - תורה ז' ותורה קפ"א

טעותו של קרח / קרח רצה שתהיה הנהגה כפי מידתו - גבורה / קרח קיבל עצה רעה מאשתו / מלבד עצה רעה, קרח טעה בראיית עיניו / ציציית מצילה מכל זה / המעשה בגמ' איך ניצל אותו תלמיד מניאוף בזכות הציציית / חיזוק על מצות ציציית / שקולה מצות ציציית כנגד כל המצוות / 'חלוקא דרבנן' / עיקר הדין וההידור במצות ציציית / תכלת - אגמון קהה קוצים / מצות תכלת אינה תלויה בבית המקדש / סיפור התכלת עם הבבא סאלי / להשתדל מאוד ללבוש ציציית עם פתיל תכלת / טענת קרח ב'טלית שכולה תכלת' / בחינת ציציית שקודם מתן תורה / 'ויתתפשוהו בגבדו' - מצות ציציית של יוסף הצדיק / הטעם שעובד יוסף את בגדו אצל אשת פוטיפר / תוקפו של יוסף - ענותנותו של בועז / פגם העשרה טיפיו, בגלל שלא היה ליוסף את בגדו / קרח פגם במצות ציציית / אשתו של און בן פלת כנגד אשתו של קרח / קרח היה בכור ומשורש קין / עד שהוקם המשכן העבודה היתה בבכורות / מעלת הבכורות שלא הוצרכו לגילוח והנפה / המקור של האור החיים / טענת קרח שהיותו שהוא בכור יכול לתקן הכל / קרח היה צריך להתבטל לצדיק האמת / גם בקיץ להיות חזקים לישון עם טלית קטן / המדרגות במצות ציציית / רבים שמתקבצים כנגד אחד גדול יכולים להפילו / בחינת 'נער' לטובה / רמז מדברי רבינו למעלת קרח ואנישיו בגלל שהוא בכור / מעלת יהושע שנקרא 'נער' כי הוא בכור / קשר רשעים אינו מן המנין / מחלוקת שבבא על חזקיהו המלך / האם חזקה היא בירור או הנהגה / יעקב אינו התפלה על משה / קר"ח - ראשי תיבות ח'לק ר'ע ק'יון / להתבטל למה שצדיק האמת ביקש לבוא אליו לראש השנה

השיעור לרפואת שלמה של שרון בן נעימה נעמי אל נא רפא נא לו.

טעותו של קרח

א. הפרשה פותחת בפסוק (במדבר טו, א): 'וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי וְגו'... 'וַיִּקַּח קָרַח', מתרגום אונקלוס: 'וַאֲתַפְלֵג קָרַח' - קרח עשה מחלוקת על משה רבינו, ובוהו הוא לקח מקח רע לעצמו. רש"י אומר: לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה, לעורר (לערער) על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס: 'וַאֲתַפְלֵג' - נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת, ע"כ. רק שיש להבין, מה השורש שגרם לקרח לעשות את מעשהו הרע, הרי הוא היה אדם פיקח. וזה חשוב גם לנו, שלא נטעה גם אנחנו בטעות הזו של קרח.

רבי נתן אומר בליקוטי הלכות (א"ח ברכת הודאה ה, ח) וז"ל: בחינת פגם קרח שחלק על משה ואהרן, בחינת: 'וַיִּקַּח קָרַח' - ותרגמו: 'וַאֲתַפְלֵג קָרַח', שחלק 'למדין' מ'צדיק', ואמר 'למדין' בעצמו הוא מעלה, ע"כ. קרח היה למדין ותלמיד חכם גדול (קרח היה מנושאי הארון, בחינת תורה), וחשב קרח: אני יש לי תורה, אני לא צריך את הצדיק - משה רבינו. כלומר, קרח רצה הנהגה על פי התורה - על פי הדין, שזה יותר הנהגה של גבורות ודינים, לעומת הנהגת הצדיקים, שהיא הנהגה של חסד ורחמים. קרח היתה מידתו מידת הגבורה, ולכן רצה שזו תהיה ההנהגה, לעומת האהרן שהוא בחסד.

קרח רצה שתהיה הנהגה כפי מידתו - גבורה

ב. ענין זה נרמז בזהר בפרשתנו (ח"ג דף קעו), וכמו שהובא בליקוטי הלכות (יו"ד הלכות תרומות ד, ג), וז"ל: 'זה היה עקר פגם קרח שחלק על אהרן הכהן, ובעא לאחלפא שמאלא לימינא (ורצה להחליף שמאל לימין), כמו שאיתא בזהר הקדוש (שם), כי אהרן היה כהן איש החסד, בחינת ימין, וקרח היה לו, בחינת שמאל.'

משה משורש הבל, קרח משורש קין

ג. משה הוא גלגול של הבל, וגם שאר כל הדור היו משורש הבל, אבל קרח היה מהיחידים שבאותו דור שהיה משורש קין. ולכן קרח רצה שתהיה רק הנהגה על פי 'תורה' - 'גבורה', שהיא בחינת 'שורש קין' שהוא 'גבורות'. ולא הנהגה של 'צדיק' שהוא נשמה כוללת והעבודה שלו משפיעה על כולם וכו', שזהו הנהגה של חסד. וזאת הטעות של קרח, כי רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"א) וז"ל: 'למדין בלבד - בודאי אינו כלום, כי אפסר להיות למדין ורשע גמור, ולא זכה נעשה לו סם מנות (יומא ע"ב), על פן צריך שיהיה למדין וחסיד, ע"כ. כמו שדרשו רז"ל (פסחים סו. נזיר מה.) בפסוק (שמות יג, יט) 'וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ' - עמו במחיצתו, וזה כדי להיות קשור לצדיק - יוסף הצדיק.

קרח קיבל עצה רעה מאשתו

ד. הבאנו את לשון רש"י: שקרח לקח מקח רע לעצמו, וזהו משום שהיתה לו 'עצה רעה' - קיבל עצה רעה מאשתו, כמו שדרשה הגמ' בסנהדרין (דף קי. נאריד בזה לקמן) את הפסוק (משלי יד, א) 'וַאֲנֵלֶת בְּיָדֶיהָ תַּהַרְסֶנּוּ' - זו אשתו של קרח, שנתנה לו עצה רעה לחלוק על משה רבינו. רבינו הקדוש אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ז, ג) שענין של 'עצה' זה - זיווג, כי כשאתה מקבל 'עצה', אתה מקבל את השכל של הנותן לך 'עצה'. וזה בחינת 'זיווג' שג"כ בא מהטיפה שבמח. וז"ל רבינו: 'ולמה נקרא עצה בבחינת נשואין? כי 'הקליות יועצות' (ברכות ס"א), וקליות הם כלי ההולדה, כלי הרע. נמצא, כשמקבלין עצה מאדם, כאלו מקבלין ממנו זרע; והכל לפי אדם, אם רשע או צדיק.

אדם שמקבל עצה מצדיק, זה בחינת נשואין וזיווג דקדושה, נשואין עם הצדיק, וכשאדם מקבל עצה מאדם רשע, זה נשואין דקליפה. כמו הנחש שנתן לחיה עצה רעה - לאכול מעץ הדעת ושאו יהיו כאלהים, וזה גרם לנישואין דקליפה. וכלשון רבינו שם: כשמקבלין עצות מרשעים, הוא בחינת נשואין בקלפה, 'הנחש השיאני' (בראשית ג, ג) - לשון נשואין, עצות הנחש שקבלה הוא בחינת נשואין, ועל ידי נשואין הטיל בה זחמא, ע"כ. וזה בחינת 'תאות ניאוף' שמתפשטת בעולם מחמת 'נישואין דקליפה'.

מלבד עצה רעה, קרח טעה בראיית עיניו

ה. ומה שמציל מתאות ניאוף - זו מצות ציציית. וכמו שכתב רבינו (שם באות ד), וז"ל: 'ודע, שעל ידי מצות ציציית, האדם נצול מעצת הנחש, מנשואין של רשע, מבחינת נאוף, כי ציציית שמירה לנאוף; כמובא בתקונים (תקון י"ח דף לו.) 'וַיִּקַּח שָׁם וַיִּפֹּת אֶת הַשְּׂמֵלָה וַיְשִׁימוּ עַל שָׁכְם שְׂנֵיהֶם' (בראשית ט, כג) - זה בחינת ציציית. 'וַיַּעֲרֹת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ' - כי ציציית מכסה על עריין.

רש"י מביא את המדרש שקרח עינו הטעותו, כלומר מלבד שקיבל עצה רעה מאשתו, הוא גם טעה ברוח הקודש שלו, היה לו רוח הקודש, הוא ראה שלשלת של יוחסין יוצאת ממנו, ראה את שמואל מזרעו, ראה כ"ד משמרות לווייה, ובמקום להתחזק יותר ממעלות אלו, הוא התהפך לחשוב שהוא צריך לחלוק על משה.

ציצית מצילה מכל זה

הראשון, וזו הסיבה שהגוף נשאר כאן, וקוברים אותו באדמה, ולמעלה עולה רק הנשמה, כי על פי רוב אדם לא מסוגל לזכך את הגוף כל כך, עד שיוכל לעלות בגופו המזוכך לשמים, כמו אליהו הנביא.

'חלוקא דרבנן'

י. אבל עדיין צריך שיהיה גם למעלה גוף לנשמה, וזה בחינת 'חלוקא דרבנן'. 'חלוקא דרבנן' – הוא לבוש רוחני עליון שיש לנשמת האדם בשמים, שהוא עשוי מהמצוות ומהתורה שלו, ואיתו אדם מתלבש למעלה. המלבוש הרוחני הזה בעצמו – הוא הציצית, וכל מצוה ומצוה שעשית, הוא תוספת יופי בלבוש הזה. יוצא ש'חלוקא דרבנן' – שזה 'עישופא דמצוה' – זו מצוות ציצית, הוא עיקר המלבוש, וכל המצוות הם ציצים ופרחים וכו' בתוך אותו המלבוש. ויש לרמוז ענין זה בדברי חז"ל (שבת כג) 'זההיר בציצית – זוכה לטלית נאה, ומלבד כפשוטו שזוכה למלבושים נאים בעולם הזה, יש לרמוז שרומז גם ל'חלוקא דרבנן' שיהיה נאה, ושיהיו קבועים בו כל המצוות.

עיקר הדין וההידור במצות ציצית

יא. וכעת נלמד כמה מדרגות בהידור של מצוות ציצית. המדרגה הכי גבוהה בציצית, זה שתהיה הטלית מ'צמר רחלים', ושיהיה בה שיעור של 60 ס"מ ברוחב, וכ-1.20 מטר אורך (מלבד הנקב של בית הצואר שבאמצע). טלית מספר 6 – שזה לחומרא כשיטת 'חזון איש', כי היות שציצית זה דאורייתא, כדאי לצאת ידי חובת כל השיטות – 'ספק דאורייתא לחומרא', ולעומת זאת במצוות דרבנן, מקילים כשיטת הגר"ח נאה, שהוא כמו שיעור הרמב"ם, והשיעורים שלו יותר קטנים, והוא העיקר להלכה, אבל במצוות דאורייתא אנחנו משתדלים לעשות את הכי טוב ומהודר.

תכלת - ארגמון קהה קוצים

יב. יש עוד הידור בציצית שהתגלה יותר רק לשנים האחרונות – וזה התכלת. ב"ה היום ברור מעל כל ספק שמצאו את התכלת האמיתי, (לא התכלת הראשון שגילה ר' גרשון מראדין בסיובת שנת תרמ"ז). ההוכחה הגדולה לאמיתות התכלת החדש, שמצאו בחפירות ארכיאולוגיות (כמו בצור ובעוד מקומות), בתי בד שבהם היו פוצעים את החילוץ, ומוציאים את דמו לצורך התכלת. לחילוץ הזה יש קונכייה שהיא כמו עצם שיכולה להישמר אלפי שנים, ומצאו במקום של בתי הבד האלו את הקונכיות של החילוץ, ששמו: 'ארגמון קהה קוצים'. ורואים שהשתמשו בו לצורך של הפקת צבע התכלת לציצית.

מצות תכלת אינה תלויה בבית המקדש

יג. יש אומרים שהתכלת היא תלויה בבנין בית המקדש, וזה לא נכון, כמו שהעיר הגר"מ מזוז שליט"א, כי יש גמרא מפורשת בסנהדרין (דף יב.) שאב"י ורבא בזמנם (שחיו כ-200 שנה לאחר חורבן ביהמ"ק) דיברו על תכלת, ומובא שם: שלחו ליה לרבא זוג (פירש"י: שני תלמידי חכמים) בא מרקת (טבריא) ותפשו נשר (חיל רומיים) ובידם

ו. שני הדברים האלו: עצה רעה וטעות בעיניים, מצות ציצית מצילה מהם, וכמו שביאר רבינו על ענין עצה וכנ"ל, שציצית מצילה מעצת הנחש ומתאות ניאוף, וכך ציצית גם מצילה מעינים רעות, רבינו מביא (שם): 'ש'ציצית' – מלשון (שיר ב, ט) "מִצִּיץ מִן הַחֲרָפִים" כלומר, שציצית זה מלשון הסתכלות. ומובא בגמ' ירושלמי (ברכות פ"א ה"ה), שעיקר חטא של ניאוף, נגרם ע"י הסתכלות אסורה, שאדם לא שומר את העיניים כראוי. וכמו שכתוב בסוף הפרשה שעברה (במדבר טו, לו) "וְהָיָה לְכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֲתֶם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם", והיות שהציצית נקראת ע"ש הצצה – ראייה, יש לציצית כח לשמור את העיניים מהעבירה.

המעשה בגמ' אין ניצל אותו תלמיד מניאוף בזכות הציצית

ז. הגמרא במנחות (דף מד.) מספרת על אדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית, שרצה לעבור עבירה עם איזו גויה יפה, ובזמן שהוא התפשט, הציציות טפחו על פניו, ונמנע וברח מהעבירה. ואותה אשה השביעה אותו שיאמר לה, מה פגם מצאת בי ופרשת ממני? והוא אמר לה, באמת לא מצאתי אישה יפה כמוך בעולם, אבל יש לנו מצות ציצית, ובאותו רגע שפשטתי את בגדי, הציציות עמדו לפני כעדים, והתרו בי: "וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם", ונמנעתי. ומה קרה? אותה גויה התפעלה מזה שהיה מוכן לוותר עליה בגלל מצות ציצית, והיא בקשה ממנו שיכתוב לה את בית מדרשו שבה לומד תורה, והיא באה אצל ר' חייא ואמרה צווה עלי ויעשו אותי גיורת, והתגיירה, והתחתן איתה בהיתר, ושם בגמ' הסיפור באריכות. וכל זה בזכות הכח הגדול של מצות הציצית.

חיזוק על מצות ציצית

ח. ולכן מאוד חשוב להתחזק במצות ציצית, ובפרט בטלית קטן. האר"י ז"ל אומר, שמה שכתוב שהציצית מצוותה ביום, זה רק בטלית גדול, אבל בטלית קטן מצוותה גם בלילה. ורבינו יוסף חיים מביא אותו להלכה ב'בן איש חי' (בראשית ט') שמצות טלית קטן היא גם בלילה (כמו שאומרים 24/7 בלי הפסקה). הציצית זו מצוה מיוחדת כי היא תמידית, (בשונה ממצות התפילין שאין אותם בלילה ובשבתות), האדם מחובר למצוה הזו תמיד, וכל הזמן יש עליו את הציצית. ואפילו בתקופת הקיץ כשחם בחוץ, ג"כ ישתדל להקפיד אם אפשר שתהיה לו טלית קטן מהודר מצמר רחלים ולא מבד.

שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות

ט. הגמ' אומרת (מנחות מג): 'שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות כולן'. רש"י מביא את הרמז: שציצית עולה תרי"ג. והחשבון כך: 'ציצית' בגימ' 600, ויש בציצית 5 קשרים ו-8 חוטים וביחד זה עולה = תרי"ג (613). ואדם שזוכה לקיים מצוות ציצית כהלכתה, נחשב לו שקיים את כל תרי"ג מצוות – מה הסיבה? כתוב בתיקוני זוהר (בהקדמה סוף דף י'): 'שבועלם הזה הגוף נקרא בשם 'משכא דחוייא' (עוד שָׁל נְחֶשֶׁת), וזה מכיון שעדיין יש בגוף את זוהמת חטא אדם

טענת קרח ב'טלית שכולה תכלת'

טז. וכל הענין של פתיל תכלת קשור גם לפרשת קרח. כתוב במדרש (במדבר רבה יח, ג) שקרח רצה לקנטר את משה והלביש את 250 ראשי סנהדראות טליתות שכולם תכלת, ובא לפני משה רבינו ושאל אותו: טלית שכולה תכלת פטורה מציצית? אמר לו משה: 'חייבת בציצית'. אמר קרח: אם פתיל של תכלת אחד פוטר את כל הטלית, 'טלית שכולה תכלת' לא כל שכן שפוטרת את עצמה? וכן שאל קרח: האם בית מלא ספרי תורה חייב במזוזה? ומשה ענה: חייב במזוזה. אמר לו קרח: אם פרשה קטנה של שמע ישראל ופרשת והיה אם שמוע שיש במזוזה פוטרת את הבית, בית מלא ספרים לא כל שכן? וכן: אם יש לאדם נגע צרעת קטן – הוא טמא, ואם פרחו צרעת בכל הגוף לא כל שכן שטמא, ולמה אמרת משה שצרעת שפרחה בכל הגוף טהור? קרח בא עם הגיון ושכל, ומשה עונה ואומר: 'תורה' – זה משמים, תורה לא הולכת לפי השכל שלנו, ולכן אל תבוא לי בקל וחומר וסברות. התורה באה ללמד מה רצון הקב"ה – שאותו בשכלינו האנושי הקטן איננו יכולים להבין. (עי' לקוטי מוהר"ן תניינא תורה נ"ב).

בחינת ציצית שקודם מתן תורה

יז. קרח פגם במצות ציצית, ולכן הוא הפסיד את השמירה של הציצית. כתוב בתיקוני זוהר (תי"י"ח דף לו.) שמה שכתוב אצל נח: "וַיִּקַּח שָׁם וַיִּפֹּת אֶת הַשְּׂמֵלָה... וַיְכַסּוּ אֶת עֲרוֹת אַבְיָהִם" (בראשית ט, כג) אומר הזוהר שהשמלה הזאת שהצילה את נח מביזוי של עריות, וכן את שם ויפת מלראות את ערות אביהם – זו היתה בחינת 'ציצית', כי הציצית מצילה את האדם מעבירה.

ואף שקודם מתן תורה לא היה ציצית, מ"מ היה בחינת ציצית, ע"י שהיו לובשים את הבגדים שלהם עם הכוונות של הציצית. גדולי הדורות שהיו בכל דור ודור קודם מתן תורה, כמו חנוך מתושלח נח האבות הקדושים ועוד. השיגו ברוח הקודש את הפנימיות והכוונות של המצוות (כמו שלמדנו שיעקב אבינו קיים מצות תפילין ע"י המקלות בשקתות המים), והם כווננו בלבישת הבגדים את הכוונות של מצוות ציצית, וע"י כוונה זו הם קיימו בלבישת הבגד את הבחינה של ציצית (ואפילו שאין בו ד' ציציות, שזה שייך רק אחרי מתן תורה). וזה מה שעשו שם ויפת בהנחת השמלה על אביהם נח, הם כיוונו את הכוונות של ציצית, ועי"ז מבאר הזוהר שניצלו מעריות.

"ותתפשהו בבגדו" - מצות ציצית של יוסף הצדיק

יח. את החידוש הזה יש לבאר גם אצל יוסף הצדיק, כתוב (בראשית לט, יב): "וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לְאֹמֶר שְׂכָבָה עִמִּי", אשת פוטיפר ידעה שליוסף יש שכפ"ץ, זו הציצית ששומרת עליו, וכמו שביארנו אף שלא היה ציציות כפשוטו קודם מתן תורה, אבל גדולי הדורות היו מכוונים בבגדיהם את הכוונות של מצות ציצית, ועי"ז קיימו מצות ציצית. וכבר הבאנו מהגמ' ומהליקוטי מוהר"ן שמצות ציצית מצילה מ'תאות ניאוף', ולכן אשת פוטיפר רצתה לקחת מיוסף את הציצית שלו, וזה רמז הפסוק "וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לְאֹמֶר שְׂכָבָה

דברים הנעשה בלזו ומאי ניהו תכלת בזכות הרחמים ובזכותם יצאו בשלום. ופירש"י: דברים הנעשים בלזו – תכלת – בלזו עושיין אותה, כדאמרין בסוטה (דף מו:), היא לזו שצובעין בה תכלת, ע"כ. התכלת נגנזה מאיתנו מחמת גזירת השמד של הרומאים, שרצו שכל התכלת תהיה רק לבגדי מלכות, ולכן לא יכלו לעסוק בה, עד שנשכח סודה, וברוך ה' שעתה התעורר שוב.

סיפור התכלת עם הבבא סאלי

יד. מסופר שפעם הביאו את התכלת הזה לרבינו ה'בבא סאלי', והוא באמת רצה לקיים את מצות ציצית בהידור עם פתיל תכלת (כמו שנהג בכל המצוות שהיה עושה אותם בהידור הכי גדול), והוא ביקש שיביאו לו את כל הספרים שמדברים בענין זה, היינו בעיקר את ספרי האדמו"ר מראדזין שעסקו בזה (שפוני טמוני חול, פתיל תכלת, עין התכלת). ועד שהביאו לו את זה, הוא אמר להם: 'לא צריך אל תביאו את זה'. כי הבבא סאלי ראה ברוח הקודש שלו שהתכלת הזו (שהיתה בזמנו, רק התכלת של ראדזין) היא לא התכלת האמיתית, ולכן הוא לא רצה לקח אותה. אבל בשלושים שנה האחרונות מצאו את החילזון שממנו מופק התכלת, וזה כמעט בוודאות מעל כל ספק שהחילזון 'ארגמון קהה קוצים' ממנו מפיקים את התכלת האמיתי. אחד הדברים המעניינים, שכדי לקבל את צבע התכלת, חייבים לחשוף את הנוזל שיוצא מהחילזון לאור השמש למשך זמן, ורק כך הוא מקבל את צבע התכלת.

להשתדל מאוד ללבוש ציצית עם פתיל תכלת

טו. לכן מאוד כדאי להשקיע בתכלת, ולזכות לקיים מצוה דאורייתא. יש אנשים שמחפשים לקיים מצוות נדירות, כמו פטר חמור, ראשית הגז וכו', וכל מיני מצוות לא מצויות, ועושים מזה ענין גדול – וזה דבר יפה מאוד – אבל אלו מצוות שמקיימים פעם בכמה זמן, וכאן יש לנו מצות ציצית מדאורייתא שמקיימים בכל רגע כל הזמן (24/7/365), וברור שהרבה יותר חשוב להשקיע במצוה שהיא מדאורייתא, ולזכות לרכוש את הפתיל תכלת. וגם אם תאמר שיש בזה ספק, הרי יש כלל: 'ספק דאורייתא לחומרא', וכדאי לזכות לקיים את מצוות התכלת.

ולכן אין להביא ראיה מזה שגדולי ישראל בדורות האחרונים לא קיימו מצות 'פתיל תכלת', בגלל שמדובר כאן על דבר חדש – שמצאו את החילזון הזה 'ארגמון קהה קוצים' רק לפני שלושים שנה, ופירסום הדבר הוא רק בעשר שנים האחרונות. ולכן אין להביא ראיה, ממה שלא נהגו בזה גדולי ישראל. ואדרבה, יש להביא ראיה מאיש האמת הרב מאזוו, איך שמחזק את ענין זה.

תכלת' – זו הנהגה שקשורה לגאולה העתידה, וכמו שהקב"ה קיבץ את נדחי ישראל לארץ ישראל, אף שעדיין לא זכינו להתגלות משיח צדקנו, והיות שקיבוץ נדחי ישראל הוא שלב בגאולה, כך מציאת התכלת הוא שלב בגאולה, וכן לימוד תורת החסידות בריבוי עצום כזה כמו בדור האחרון – זה שלב בגאולה. ואף שאנחנו עדיין בגלות קשה מאוד, גלות הערב רב – כמו שאומר הזוהר, אבל יש דברים שהם הכנה והקדמה לגאולה.

המשקים (שם מ, יד): "כי אם זכרתני... ועשית נא עמדי חסד והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה" אבל העשר שנים היו כנגד העשר טיפות, יוסף שילם על זה ביוקר, אבל הוא גם הרוויח הרבה מאוד, שבזכות שעשה זינס', גם 'הים ראה וינס', כנ"ל.

קרח פגם במצות ציצית

כב. קרח ועדתו פגמו בציצית, בזה שהוא עשה להם טליתות תכלת, והם לבשו רק את הטלית תכלת בלי ציצית, וברגע שפוגמים בציצית יש בחינת זיווג דקליפה – בחינת 'אתות ניאוף', כמו שהבאנו מדברי רבינו בתורה ז' שזה הפך עצת הצדיקים, ואז קרח נופל בעצה הרעה של אשתו לחלוק על משה.

אשתו של און בן פלת כנגד אשתו של קרח

כג. הגמרא (סנהדרין קי.) דורשת על הפסוק (משלי יד, א) "חכמות נשים בנתה ביתה" – זו אשתו של און בן פלת, היא אמרה לבעלה, מה זה יעזור לך להיכנס למחלוקת הזו, הרי בין אם משה צודק או קרח צודק – תמיד אתה נשאר רק תלמיד. מה עשתה? השקתה אותו יין והוא נרדם, וכשהם באו לקרוא לו, היא סתרה את שערה וסרקה אותו בפתח האהל, וכשהם ראו אותה מסתלקת ליד הפתח, הם ברחו כולם, (כתוב: "כי כל העדה כולם קדושים", ואפילו שהם חלקו על משה עדיין הם שמרו מאוד על הקדושה שלהם). וזה "חכמות נשים בנתה ביתה" – שהצילה את בעלה און בן פלת מהמחלוקת, ובלעדיה הוא היה נופל או עם הבלועים או עם השרופים.

והמשך הפסוק: "ואגלת בידיה תהרסנו" – זו אשתו של קרח, שהיא זו שהפילה את קרח. מה היה הסיפור? קרח היה בחור יפה תואר, יום אחד הוא חוזר הביתה מגולח כמו דלעת, (לא להינס הוא נקרא קרח מלשון קרח) ושאלו אותו ישראל: מה קרה לך קרח שאתה קרתי. אמר להם: משה רבינו עשה לי ככה. שאלו אותו: ולמה עשה לך ככה? אמר להם כתוב (במדבר ח, רז): "קח את הלויים מתוך בני ישראל... וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי תשא והעבירו תער על כל בשרם וגו'". ולכן קרח מאוד התבייש, והגיע הביתה, ורואה אותו אשתו קרתי, ואמרה לו: מה קרה לך? והוא סיפר לה שזה משה עשה להם. והיא התחילה לחמם אותו נגד משה, ואמרה לו תחלוק על משה רבינו. וכעת נסביר את העומק של הדברים.

קרח היה בכור ומשורש קין

כד. אמרנו בשם האר"י ז"ל, שקרח היה היחיד באותו דור שהיה מנשמות של שורש קין. מה ההבדל בין שורש קין לשורש הבל? קין היה בכור לעומת הבל שהוא לא בכור. ואומר האר"י ז"ל (שער הגלגלים הקדמה ל"ו), וז"ל: "אמנם בחינת הטוב שבקין, הוא בתכלית המעלה במאד מאד, לפי שהיה הבכור, ולקח הבכורה של חלק הטוב". כלומר, קרח סבר שיש לו את החלק הטוב והגבוה של בחינת הבכור שבשורש קין (וטעה בזה).

עושה חסד עם יוסף

כה. ולכן טוען קרח: כתוב במשנה בזבחים (דף קיב:) וז"ל: עד שלא היוקם המשכן – היו הבמות מתרות, ועבודה בכורות, ומשהוקם

עמ"י, כי כשלא יהיה לו שמירה מהחטא ע"י מצות ציצית, הוא יעשה חסד ושלוש את רצונה – כך היתה השיטה שלה.

הטעם שעוב יוסף את בגדו אצל אשת פוטיפר

יט. מיד כתוב: "ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה" – יוסף עשה דבר שבאמת כך הוא היה צריך לעשות, אבל מצד שני היתה לו סכנה בדבר הזה. ונסביר את הדברים: יוסף לא רצה להיכנס למציאות הזאת של סכנה ליפול בעבירה אפילו לא רגע אחד, כי מי יודע מה יהיה עוד שנייה, איפה יפיל אותו היצר הרע, ולכן אפילו שהיא תפסה בבגדו בחזקה, (היא היתה חזקה, סוף כל סוף היא היתה מצריה... בשר חמורים בשרם), ויוסף לא הצליח למשוך מיד את הבגד, וברגע שראה שזה לא עסק, הוא מושך מאן והיא מושכת מכאן – ויצטרך לריב איתה על הבגד, יוסף פחד מאוד שחסד ושלוש מכל ההתעסקות איתה הוא יתפתה ליפול בעבירה. וכדי לא להיות עם המציאות של פיתוי העבירה רגע אחד מיותר, פשט את הבגד והשאיר אותו בידה וברח משם. ובזכות זה, זכה יוסף – אומר המדרש (תנחומא וישב ט'): "אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה נסת ויצאת חוצה, חייך, הים ינוס מפני ארונך, שגאמר (תהלים קיד, ג): "הים ראה וינס". ע"כ. בזכות שיוסף לא נשאר רגע עם העבירה.

תוקפו של יוסף - ענותנותו של בועז

כ. אבל יכולה להיות מעלה יותר גדולה, להישאר עם הניסיון, ולהיות חזק ולהתגבר על עצמו ולא לחטוא. וזו כבר מדרגה שיוסף לא רצה להכניס את עצמו לכוז לניסיון, כי זה מסוכן בשבילו. והקב"ה הסכים עמו, ולכן עשה את קריעת ים סוף בזכות יוסף. אבל בשכל אנחנו מבינים שיש מדרגה גבוהה יותר, כמו אצל בועז ופלטו בן ליש, שמבואר בגמ' (סנהדרין סוף דף יט:), שמעלת בועז ופלטו בן ליש, שהיתה אתם במיטה, ובכל אופן עמדו בניסיון, הם לא ברחו מהניסיון. וזה שאומרת הגמ' (שם): 'תוקפו של יוסף – ענותנותו של בועז'. ומבואר שם ברש"י, שהנסיון של יוסף, שהיה צריך ליוסף תוקף גדול, אצל בועז היה דבר קטן, כי בועז עמד בניסיון יותר גדול.

פגם העשרה טיפין, בגלל שלא היה ליוסף את בגדו

כא. מובא בגמרא (סוטה לו:) על הפסוק (בראשית מט, כד): "ויפוז זרעו ידיו" שיצאו ליוסף עשר טיפות מבין אצבעות ידיו, ובגלל זה הוא הפסיד עשרה בנים (כי יוסף היה צריך להוליד י"ב כמו שבטים כמו יעקב, כמו שכתוב: "אלה תולדות יעקב יוסף") ולמדנו בשיעור הקודם, שאותם עשרה באו בסוף בסוד היבום מבנימין (שנולדו לו עשרה בנים ונקראו על שם יוסף). יוסף הצדיק עשה הכל לשמו של הקב"ה, והתכוון רק לשם שמים, ואז אפילו שהיתה איזו נפילה קטנה – בעשרה טיפין שיצאו ממנו, הקב"ה מחזיר ליוסף את הכל.

ולמה יצאו ממנו העשרה טיפין? בגלל שלא היה לו את הבגד 'עיתופא דמצות ציצית' – השומרת מניאוף, ולכן יצאו ממנו עשר טיפות, ובגלל זה הוא יושב עשר שנים בבור (על כל טיפה שנה), ומה שהוא יושב עוד שנתיים, זה היה 'תוספת יוקר' בגלל שאמר לשר

לְצַמְתָּת בִּי לִי הָאֶרֶץ (ויקרא כה, כג) וכן (במדבר ג, יג): "כִּי לִי כָּל בְּכוֹר, וכן (שם ח, יד): "וְהָיָה לִי הַלְוִיִּם", (שמות כה, ב) – "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה – בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא" ע"כ. ובענין 'תרומת המשכן' מצאנו שבמשכן לא שלטו בו ידי האויבים, והמשכן גזו כולו לעתיד לבוא. וגם בבכורות כתוב: "כִּי לִי כָּל בְּכוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל... בְּיוֹם הַכֹּתֵי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַקְּדָשְׁתִּי אִתֶּם לִי" – וזה המקור שקדושת הבכורות היא לעכשיו ולדורות, ולכן גם היום לפדות את הבכורות, כי עדיין יש להם קדושה – שהם ראויים לעבודת המקדש, והקדושה הזאת לא בטלה, כי יש לה נפקא מינה לעתיד לבוא שתחזור להיות העבודה בבכורות. ה'אור החיים' הקדוש מוסיף עוד משפט: שמכיון שהכהנים והלוויים עלו – הם לא ירדו, 'מעלין בקודש ואין מורידין', ולעתיד לבא יעבדו גם הבכורות וגם הכהנים והלוויים. וזה חידוש מאוד יפה.

טענת קרח שהיה בכור יכול לתקן הכל

כט. נחזור לקרח. קרח טוען למשה: כל הסיבה שנגזר עלינו להיות ארבעים שנה במדבר, זה בגלל שאתה משה רבינו לא יכול עכשיו לתקן לגמרי את חטא העגל וחטא המרגלים, וכל זה מפני שאתה בעצמך לא בכור, כי אם הייתה משה בכור משורש קין כמוני קרח, כבר היה אפשר לעשות תיקון גמור לחטא העגל, ולהחזיר את העבודה בבכורות, כמו שיהיה לעתיד לבוא, ונרוויח שלא תהיה שום גלות. כי הרי כל הסיבה של הגלות, מובא בגמרא (תענית כט.) 'אתם בכיתם בכייה של חינוס, אני אתן לכם בכייה לדורות', והרי שלא נמחל להם על חטא העגל וחטא המרגלים – ושני החטאים האלו הם משלימים אחד את השני לרעה.

אבל אומר קרח: אני שאני בכור ומשורש קין, יכול להביא כבד עכשיו את המצב של לעתיד לבוא שתחזור העבודה לבכורות ולא תהיה שום גלות, ויהיה בית המקדש, והכל יהיה מצויין. ולכן אני חולק עליך ועל אהרן כי שניכם לא בכורים, כמוני שאני הבכור של יצחק כמו שכתוב (שמות ו, כא): "וּבְנֵי יִצְחָק קָרַח וְנֹפֶג וְזָכְרִי" אני בכור, ובנוסף אני גם משורש קין שהיה בכור, שאמר עליו האריז"ל: 'בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁבְּקִין, הוּא בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה בְּמֵאֵד מֵאֵד, לְפִי שֶׁהָיָה הַבְּכוֹר, וְלִכֵּן אֲנִי יוֹכֵל לְהַחְזִיר אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁל עֲבוּדָה בַּבְּכוֹרוֹת כְּמוֹ לְעֵתִיד לְבֵא. וּבְנוֹסָף, אֲנִי גַם לוֹי (ועבודה בלוויים), וכיון שיש בי את שתי המעלות שאני גם בכור וגם לוֹי – מגיע לי הכהונה הגדולה. זו טענת קרח.

קרח היה צריך להתבטל לצדיק האמת

ל. והנה, הכל מתחיל בגלל העצה רעה שנטל לעצמו, ושלא ראה נכון. וכמו שאמרו חז"ל (תנחומא קרח ה'): "קָרַח שֶׁפָּקַח הָיָה, מִה רָאָה לְשִׁטּוֹת הַזֹּאת? אֵלֵּא עֵינָיו הִטְעָנוּ וְכוּ'. וּמִסִּיִּים הַמְדַרְשׁ: "וּמִשֶּׁהָ הָיָה רוּחָהּ יָפָה". מה קרה שהעיניים של קרח הטעו אותו, והוא לא ראה יפה? – כי פגם בעיצית: "וְהָיָה לְכֶם לְצִיצִית... וְלֹא תִתְרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם", לכן העיניים שלו הטעוהו, שראה ברוח הקודש שיצא ממנו שמואל ששקול כמשה ואהרן, ולכן טעה לעשות מחלוקת על משה, ולא להאמין לדבריו על מה שנצטווה

המשכן – נֶאֱסְרוּ הַבְּמוֹת, וְעֲבוּדָה בְּכֹהֲנִים, ע"כ. כתוב בפרשת משפטים (שמות כד, ה): "וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֵלֶיךָ וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַה' פְּרִים" – ופירש"י: "אלו הבכורות". ובמעמד הר סיני לא הכהנים והלוויים הקריבו קרבנות, אלא הבכורות הקריבו את הקרבנות. אלא שבגלל חטא העגל – נפסלו הבכורות מלשמש, ואז כשנבנה המשכן, מאז ואילך נעשתה העבודה בכהנים דוקא ולא בבכורות.

מעלת הבכורות שלא הוצרכו לגילוח והנפה

כו. טען קרח: הרי בזמן שהעבודה היתה בבכורות, לא היה עליהם את הציווי של: "וְהֶעֱבִירוּ תַעֲרַעַל כָּל בְּשָׂרָם", לא היה צריך לגלח את הבכורות כמו הלוויים, ולא היה צריך לעשות הנפת בכורות כמו שעשו ללוויים הלוויים (שהנפת אותנו כמו לולבים...). ורק מתי שלקחת את הלוויים לעבודה, היה צריך את כל הדברים האלה. כלומר, שהעבודה בבכורות יותר טובה מהעבודה בלוויים, הם קדושים יותר, קדושים מרחם, ובגלל קדושתם הגדולה הם לא צריכים את הטהרה הזאת של גילוח והנפה. ולכן אומר קרח למשה: זה שקידשת את אהרן ואת הלוויים – לעבודה, זה בגלל שאתה משה בעצמך לא בכור, אלא אתה שלישי לבטן, יש את אהרן ומרים שהם גדולים ממך, ולכן אתה לא מצליח לעשות תיקון גמור לחטא העגל, ולהחזיר את העבודה לבכורות, ולכן עכשיו העבודה היא רק עם הלוויים שהם פחותים ממעלת הבכורות.

לעתיד לבוא תחזור העבודה לבכורות

כו. ה'אור החיים' הקדוש זיע"א (פרשת ויחי, בראשית מט, ג) דורש על הפסוק: "רְאוּבֵן בְּכֹרֵי אֶתְּהָ פָחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי וגו'", שמתוך התוכחה שיעקב מדבר עם ראובן – הוא בירך אותו. ומה היתה הברכה? "רְאוּבֵן בְּכֹרֵי אֶתְּהָ" – אומר ה'אור החיים הקדוש: מִה שְׂאֵמֶר לְרֵאובֵן דְּבָרֵי קְנִטוֹר, שֶׁסָּעָה אֶת הַבְּרָכָה, עַל דֶּרֶךְ אוֹמְרָם (סְפָרֵי בְּהַעֲלֵתָךְ וְרֵאָה בַסְמוּךְ): עֲתִידָה עֲבוּדָה שֶׁתִּחְזַר לְבְּכוֹרוֹת, וְכִפִּי זֶה בִּינֵן שֶׁקָּבַע לוֹ (יעקב לראובן) שֶׁסָּעָה לְבְּכוֹרָה, עֲתִיד הוּא לְעַמֵּד לְשֵׁרֵת לְעֵתִיד לְבֹא, ע"כ.

המקור של האור החיים

כת. המפרשים מאוד התקשו למצוא מה המקור של ה'אור החיים' הקדוש. רק קודם לכן צריך לדעת, גם אם לא מצאת לו מקור, ה'אור החיים' הקדוש הוא עצמו המקור, הוא לא צריך מקורות, כי כל התורה שלו היא רוח הקודש, המקור שלו נמצא בשמים ממעל. אבל יפה גם למצוא מקור לחידושים שלו בחז"ל.

ובאמת הגאון רבינו חיים קניבסקי זצ"ל מצא לו מקור: כתוב בספרי (בהעלותך אות צ"ב) וז"ל: כל מקום שנאמר לי הרי הוא קיים לעולם ולעולמי עולמים, ובבכורות הוא אומר (במדבר ח, ז): "כִּי לִי כָּל בְּכוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶדְם וּבְבִהֶמָּה בְּיוֹם הַכֹּתֵי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַקְּדָשְׁתִּי אִתֶּם לִי".

כתוב במדרש תנחומא (תרומה אות ג): "כָּל דְּבָר שֶׁאֵמֶר הַקְּב"ה בְּתוֹרָה לִי – יִשְׁנֶנּוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא – וְהָאֶרֶץ לֹא תִמְכַּר

לגדולה'. 'עבד' – וכתוב בנימוסי מצרים, שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שרים". זה בחי' 'נער' במובן שלילי.

בחינת 'נער' לטובה

לה. ויש בחי' 'נער' לטובה, כמו שכתוב (שמות כד, ה): "וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֵלֶת וְגו' – ואלו הם הבכורות. הנקודה של נער לשבת, זה מה שכתוב (תהלים קג, ה): "תִּתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁךְ נְעוּרֵיכֶי", ההתחדשות שיש לנער, את זה אף אחד לא יכול לקחת ממנו, אפילו שהוא קצת שוטה בהתנהגותו, אבל נער זה נער, הוא כל הזמן בהתחדשות. הוא מנסה שוב ושוב להצליח, הוא נלחם בכל הכח, הוא לא מתייאש, עדיין כל העולם לפניו, הוא רוצה לכבוש את העולם הוא רוצה לדעת את כל התורה, הוא רוצה להיות מיליונר, כל נער והחלומות שלו, ותמיד יש לו תקווה – ולמה? כי יש בו בחינת: "תִּתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁךְ נְעוּרֵיכֶי", הנעורים זה בחינת התחדשות, שיש לך נעורים לנצח. וזו המעלה הגדולה. ולכן רבינו (שיחה נ"א), לא אהב בחינת 'זקן' שהוא בר ישן בכל דבר, אין לו כח לשום התחדשות.

רמז מדברי רבינו למעלת קרח ואנשיו בגלל שהוא בכור

לו. עכ"פ מתוך דברי רבינו שהזכיר את הפסוק: "רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוּ" – כאן על קרח ועדתו, שהם כל אחד יותר חלש ממה רבינו, יש כאן רמז למה שאמרנו, שהנערים האלו הם היו בכורות, שרש"י אומר שרוב עדת קרח היתה משבט 'ראובן' שהם היו בכורות שנלקחה מהם העבודה ורק תחזור להם לעתיד לבוא, וכדברי האור החיים שזו היתה הברכה שבירך יעקב אבינו את ראובן, שהוא קרא לו בכור. והבכור יש בו ברכה, 'בכור' מלשון ברכה. ולכן דוקא שבט ראובן מתפתה ללכת עם קרח, כי הוא רוצה להחזיר את הכבוד והעבודה לבכורות.. בזה יש רמז למה שאמרנו, שכל מחלוקת קרח היתה בזה גופא, בענין 'נער' שהוא רמז לבכור, כמו שכתוב "נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" – אלו הבכורות.

ולכן אף שכל אחד מהם חלש ממה, מ"מ כשמתקבצים הנערים, שזה הבחינה של בכורות, ייתכן שהם יוכלו לנצח את משה. ומהדבר הזה פחד יעקב אבינו, והתפלל על משה (בראשית מט, ו): "בְּקִהְלֶם אֶל תַּחַד כְּבֹדִי – ופירש"י: "כשיקהיל קרח שהוא משבטו של לוי, את כל העדה על משה ועל אהרן: "אֶל תַּחַד כְּבֹדִי" – אתה כבודי אל תתיחד עמהם, ע"כ. וכפי הנ"ל הכוונה שלא יתקבצו חלקי הכבוד, מכיון שהם נערים שזה בכורות.

מעלת יהושע שנקרא 'נער' כי הוא בכור

לו. ונאמר עוד עומק בזה, קרח התעורר למחלקת משום ששמע את נבואת אלדד ומידד, שהתנבאו במחנה ואמרו: 'משה מת ויהושע מכניס'. ואכן על יהושע נאמר (שמות לג, יא): "וַיִּמְשְׁרֵנוּ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נְעָר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֱהָל", גם ליהושע יש את השבח של 'נער', (מה שמשה לא זכה) כי יהושע בן נון היה בכור לאביו נון, ויש לו מעלה של בכור, ומזה הבין קרח שכשנכנסים לארץ ישראל הקב"ה בוחר ביהושע למנהיג במקום משה, כלומר שגם הקב"ה

מפי הגבורה, צריך להיות בטל ומבוטל לצדיק האמת, אבל מי שפגם בציצית, מתנתק מזיווג דקדושה, מתנתק מהייחוד וההתקשרות עם צדיק האמת משה רבינו, עד שכופר בדבריו שנאמרו מפי הגבורה.

אומר משה רבינו לקרח: "רַב לָכֶם בְּנֵי לְוִי" (במדבר טו, ז) כלומר, אין לך את המעלה של הבכור עכשיו, רק מה שזוכית להיות מבני לוי. וזה מה שאומר המדרש: "וּמִשָּׁה הָיָה רוֹאֶה יָפָה", כי משה ראה והבין שהמעלה שתחזור העבודה בבכורות, זה רק לעתיד לבא, כי הקדושה הגבוהה של בכור – זה תלוי בביאת המשיח ובגאולה האחרונה, שאת זה אי אפשר להחזיר בשום פנים ואופן לפני הזמן. ולכן משה אומר לקרח: "רַב לָכֶם בְּנֵי לְוִי", המעלה היחידה שלך שמזכה לעבוד במשכן – זה בגלל שאתה לוי. וזו התשובה של משה רבינו לקרח. ושוב, טעות קרח באה בגלל שפגם בציצית.

גם בקיץ להיות חזקים לישון עם טלית קטן

לב. המסר למעשה: מאוד חשוב להתחזק במצות הציצית, ובפרט שמתחילה עכשיו תקופת קיץ חמה, וזה לא פשוט לישון בלילה עם ציצית, אבל בכל אופן כדאי וראוי מאוד לקיים את דברי האר"י ז"ל, למרות שזה מילי דחסידות וקבלה, ועל פי הפשט זה לא חובה, אבל כדאי מאוד להשתדל לקחת את העצה הטובה הזאת, כי הסגולה הטובה ביותר להתקדש בשמירת העיניים, זה ע"י שאדם זוכה לקיים את מצוות ציצית בשלמות.

המדרגות במצות ציצית

לג. ונחזור למדרגות במצות הציצית. הספרדים נוהגים על פי השו"ע לובשים דוקא טלית מצמר רחלים, אבל האשכנזים שנוהגים לפי הרמ"א (ובפרט לפי החזון איש), מקילים לקחת טלית בד. אני ממליץ למי שרוצה להתחיל ללבוש טלית מצמר, שיתחיל ללבוש אותה בחורף, וכך הוא יתרגל וישאר עם זה גם בקיץ. ומי שקשה לו והוא סובל מזה, גם ספרדי (וכ"ש אשכנזי) יכול לקחת מבד. והעיקר לזכות להיות עם טלית קטן עם ארבע כנפות כל הזמן.

רבים שמתקבצים כנגד אחד גדול יכולים להפילו

לד. בליקוטי מוהר"ן (תורה קפ"א) רבינו מסביר את הענין של מחלקת קרח ועדתו. וז"ל: "כְּשִׁמְתִּיקְשֵׁרִים בְּקֶשֶׁר אֵיזָה אֲנָשִׁים עַל אִישׁ אֶחָד אֶפְלוּ אִם הוּא אָדָם חָשׁוּב יוֹתֵר מֵהֶם, עַל כֵּן זֶה יְכוּלִים לְהַפִּילוֹ" – כלומר: יש אדם מאוד חזק, אבל אם יבואו נגדו שניים, ייתכן שהם ינצחו אותו, אפי' אם הם יותר חלשים ממנו, כל שכן עשרה וכל שכן עשרים או יותר שינצחו גם אדם חזק, ואפילו שכל אחד בפני עצמו הרבה יותר חלש ממנו.

ואותו דבר גם ברוחניות, ומבאר רבינו: "כִּי נִתְקַבְּצִים חֲלָקֵי הַכְּבוֹד שֵׁישׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל חֲלָק כְּבוֹד שְׁלוֹ וְנִפְּל עַל יָדָם, בְּבַחֲנֵית (א"יב כט, ח): "רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוּ". סתם 'נער' זה רמז ל'שוטה' בלי הרבה דעת, כמו שאמר שר המשקים לפרעה (בראשית מא, יב): "וְיֹשֶׁם אֶתְנֶנּוּ נְעָר עֲבָרֵי עֶבֶד לְשֵׁר הַטַּבָּחִים" פירש"י: "ארורים הרשעים וכו', מזכירו (ליוסף) בלשון בזיון – נער. 'שוטה, ואין ראוי

הזו מעידה על האמת, יכול להיות שזה ישתנה, דוגמא לדבר: שיש לאדם חזקת חיים, בסוף עם כל החזקה הזאת – הוא בסוף ימות, אלא שזה רק הנהגה – לנהוג כך. בשמים אין חזקות והנהגות, אלא יש רק אמת. פה בעולם הזה, הולכים אחר הרוב, ואחרי חזקה, כי אנחנו לא יכולים לברר את האמת עד הסוף.

ולכן מפחד חזקיהו המלך, שהיות שאנחנו בעולם הזה, שמה תיטה דעת הקב"ה אחרי הרוב, והרי שבנא יש לו – 130,000 (20,000 יותר ממני) ולכן פחד חזקיהו. בא הנביא ואומר לו אין לך מה לדאוג: כי הם 'קשר רשעים', וקשר רשעים אינו מן המניין. וזה פלא, הרי שבנא היה תלמיד חכם גדול מאוד, (ויתכן שאפילו יותר מחזקיהו המלך והראיה שהיה לו יותר תלמידים מחזקיהו). אלא אומרת הגמרא, ששבנא היה נוטה אחרי הנאות העולם הזה, וזה מה שהפיל אותו לחטא. ואף אחד לא ידע את זה, ורק הנביא ישעיהו גילה את זה לחזקיהו. וכיון שהראש שלהם שבנא הוא רשע – אז: "קשר רשעים אינו מן המניין" – ולכן חזקיהו יכול להיות רגוע.

סופו של שבנא

מא. מה היה בסוף? שבנא לקח חץ ושם עליו מכתב, וירה אותו למחנה סנחריב ושם היה כתוב: "שבנא וסיעתו השלימו, חזקיהו וסיעתו לא השלימו". והם השיבו לו בחזרה: אם אתה משלים, אתה וכל – 130,000 איש תצאו אלינו, הרי יש לכם כח גדול של אנשים, תפתחו את השער של ירושלים בעל כרחם של חיילי חזקיהו ותצאו אלינו, ואתה וכל הקבוצה שלך שיוצאים, אנחנו לא עושים לכם שום דבר.

וכך באמת הם עשו, שבנא הלך בראש ופתח את השער של ירושלים ויצא. ומיד הקב"ה עשה נס ואיך שיצא שבנא, השער נסגר אחריו, וכמה שניסו אנשי של שבנא לפתוח את השער לא הצליחו, וכל השערים נשארו נעולים, שבנא בחוץ וכל אנשיו בפנים. חיילי סנחריב רואים את שבנא שיצא לבדו, שאלו אותו איפה כל הקבוצה שלך? והוא ניסה להסביר להם, אני יצאתי והם לא הצליחו לצאת אחרי, והם כמובן לא האמינו לו, ותפסו אותו וקשרו אותו לזנבות הסוסים – וגררו אותו והמיתו אותו במיתה משונה.

וכל זה למה? כי שבנא חלק על הצדיק חזקיהו המלך, וחלק על ישעיהו הנביא, אמנם יש לך הרבה שכל (אגרויסע תלמיד חכם), תלמיד חכם עצום, ויש לך 130,000 תלמידים, צדיק צריך להיות למדן, אבל גם הלמדן צריך להיות צדיק. להיות למדן בלי להיות צדיק זה לא כלום, זו טעות חמורה לחשוב שאפשר להיות רק למדן, בלי להתבטל לצדיק האמת אי אפשר – חייב שיהיה גם בחינת הצדיק. וזו הייתה הטעות של שבנא, וזו הטעות של קרח ועדתו.

יעקב אבינו התפלל על משה

מב. ולכן גם אצל קרח אומר רבינו שהיתה זו בחינה של 'קשר של רשעים', וקשר רשעים אינו מן המניין, וכיון שכך, אפילו שיש עם קרח קבוצה גדולה של 'אנשי שם', שאם תצטרף את כל הכבוד

מסכים על הנהגת בכור שהיא יותר גבוהה מההנהגה של לוי, ולכן קרח מתאמץ להיכנס למחלוקת הזאת, כי עינו הטעתו.

'קשר רשעים אינו מן המניין'

לח. ממשוך רבינו ואומר: שֶׁקִטְנוֹת בְּטֵל לְפָנֵי גְדֻלוֹת, כִּי חִלְקֵי הַכְּבוֹד שֶׁלָּהֶם בְּשִׁנְתֵּי קִבְּץ וְנִתְקַשְׁר יַחַד, הוּא גְדוֹל מִחִלְקַת כְּבוֹד שְׁלוֹ לְבָדוֹ, אִם לֹא שֶׁזֶה הָאִישׁ שְׁחוֹלְקִין עָלָיו הוּא גְדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד, עַד שֶׁחִלְקַת כְּבוֹד שְׁלוֹ, גְדוֹל יוֹתֵר מִכָּל חִלְקֵי כְבוֹד שֶׁלָּהֶם בְּיַחַד, אֲזַי אֲדָרְבָּא נִתְבַּטְּלִים הֵם לְפָנָיו, ע"כ". כלומר, אם חלק הכבוד של הצדיק גדול יותר מכל החלקים שלהם יחד – הוא מבטל אותם. אבל אם הם ביחד יותר גדולים ממנו, אז הם יכולים להפיל אותו, וזה המשך הדברים: אֲבָל אִם אֵין (הוא) גְדוֹל כָּל כָּךְ – יְכוּלִים לְהַפִּילוֹ עַל יְדֵי הַקֶּשֶׁר אֲפִלוֹ אִם כָּל אֶחָד מֵהֶם נִמְוָךְ מִמֶּנּוּ. ורבינו מדגיש: 'רַק שְׁלֹא יִהְיוּ רְשָׁעִים – כִּי קֶשֶׁר רְשָׁעִים אֵינוֹ מִן הַמְּנַיִן' כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (גמ' סנהדרין כו.) כִּי רְשָׁעִים אֵין לָהֶם חֵלֶק בְּכְבוֹד. אֲבָל אִם אֵינֶם רְשָׁעִים וְיֵשׁ לָהֶם חֵיט מִהַנְּפֶשֶׁת, יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּכְבוֹד, וְיֻכְלוּ לְהַפִּיל מִי שְׁחוֹלְקִים עָלָיו עַל יְדֵי הַקֶּשֶׁר.

מחלוקת שבנא על חזקיהו המלך

לט. בגמרא סנהדרין (דף כו.) מסופר שהיה מחלוקת שבנא על חזקיהו המלך, שבנא היה מהשמאל, וחזקיהו היה ימין, (המושג 'שמאל וימין' לא הומצא היום, אלא זה דבר עתיק שהיה כל הזמן). שבנא רצה לעשות שלום עם סנחריב, ולתת לו את ירושלים, ושיגלה אותנו לארץ אחרת, הרי הוא לא רוצה להרוג אותנו, אז אין שום בעיה, נסכים לצאת לגלות, ולא נלחם בהם. וחזקיהו שהיה מה שקוראים היום ימין, אמר על פי נבואת ישעיהו הנביא: 'אין כזה דבר, צריך להילחם על ירושלים ועל בית המקדש ועל ארץ ישראל.

אבל היתה לחזקיהו בעיה – אומרת שם הגמרא, שלחזקיהו היה בבית המדרש שלו רק 11 רבבות (שהם 110,000 תלמידים), ושבנא עקף אותו והיו לו 13 רבבות (שזה 130,000 תלמידים) ואם כן שבנא וסיעתו היו רבים יותר. שהם סברו שצריך להשלים עם סנחריב. ואומרת הגמרא שחזקיהו פחד שמא תטה דעתו של הקב"ה אחרי הרוב. והקב"ה בעולם הזה פוסק כמו הרוב, וכמסופר בגמרא בבא מציעא (דף נט:) במחלוקת של תנורו של עכנאי שאמר רבי אליעזר, חרוב יוכיח, אמת המים תוכיח, קורות בית המדרש יוכיחו, עד שסיים ואמר מן השמים יוכיחו, ויצאה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר' אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום, וקם ר' יהושע על רגליו ואמר (דברים ל, יב): "לֹא בְּשָׂמִים הוּא" – שאף שבשמים פוסקים כפי האמת לאמיתה, מ"מ בארץ פוסקים כפי כללי הפסק, ויש כללי חזקה ויש כללי רוב וכו'.

האם חזקה היא בירור או הנהגה

מ. בשיבות לומדים 'חקירה' האם חזקה זה בירור המציאות או שזו הנהגה, וההלכה – שזה הנהגה, כלומר שאין הכרח שאם הרוב אומרים כך, שזו האמת, אלא שכך היא ההנהגה להלכה בעולם הזה, וצריך להתנהג אחרי הרוב. וכן בחזקה – אין הכרח שהחזקה

לקחת את הדברים האלה ברצינות, ובעזרת השם נדבר בשבועות הבאים על ההתחזקות גדולה על הנסיעה לראש השנה לרבינו הקדוש השם יזכנו אמן ואמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

שלהם, זה יותר ממשנה רבינו, יש לקרר את המעלה של שורש קין שהוא בכור, וכל בני ראובן הם בבחינת 'בכור', ולמשה אין מעלת בכור, ולכן אם היו מצטרפים חלקי הכבוד שלהם, יש חשש 'שמא נטי דעתא דקב"ה בתר רובא' – אחר רוב חלקי הכבוד שלהם, ולכן יעקב אבינו התפלל על משה.

אומר רבינו: 'ועל זה התפלל יעקב שלא יזיק מחלקת קרח למשה רבינו, ואמר (בראשית מט, ו): "בְּקֶהְלֶם אֶל תַּחַד כְּבוֹדִי" – הינו שלא יתחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם שיש לכל אחד מהם, כי הם היו "קראי מועד אנשי שם" – חשובים, וכשלא יתחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם, בודאי יוכל משה לעמוד נגדם להפילם, ע"כ.

בזכות התפילה של יעקב אבינו, שמתו שיש רשעים ואפילו שיש להם הרבה מאוד מעלות, אבל הקשר שלהם לא מתחבר ביחד. והסבר הענין: שבאמיתות כל הטעויות פה הן טעויות דקות. אם נראה את קרח, הוא יראה לנו כצדיק גמור, שהרי כתוב (תהלים צב, ג): "צַדִּיק כְּתָמָר יִפְרֹחַ" – סופי תיבות קרח.

קר"ח - ראשי תיבות ח'לק ר'ע ק'ין

מג. אבל באמיתות, מגלה רבינו יעקב אבוחצירא זיע"א (פיתוחי חותם) קר"ח זה ראשי תיבות: ח'לק ר'ע ק'ין. לא כמו שקרח חשב שהוא לקח את החלק הטוב שבקין, אלא להיפך הוא לקח את החלק הרע שבקין ולא את הטוב, ולכן קרח לא יכול לנצח את משה. וכאמור אלו היה טעויות בדקויות, כי גם היה לקרח היו כוונות לשם שמים, כדי שלא תהיה גלות, ותחזור העבודה בבכורות, ויהיה בית המקדש וכו', ואכן יש לקרח הרבה דברים טובים, אבל יש לך בעיה אחת – יש צדיק הדור צדיק האמת ששמו משה רבינו, ועם כל המחשבות הטובות והיפות שלך, אתה חייב להיות בטל ומבוטל לצדיק האמת – בבחינת (דברים יז, יא): "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל", ואף על פי שיש לנו הרבה מאוד מחשבות לשם שמים וכוונות טובות, לפעמים אנחנו יכולים לטעות כי אנחנו לא מבוטלים לצדיקי אמת, וכמו שאומרים העולם: "הדרך לגיהנום רצופה הרבה כוונות טובות" – זה אחד המשפטים החכמים. כלומר שלפעמים יש הרבה מאוד כוונות טובות לבן-אדם, אבל כוונות צריכים לעשות, אך העיקר הוא המעשה, ועיקר המעשה הוא להתקרב לצדיק האמת, ולהתבטל אליו בביטול גמור.

להתבטל למה שצדיק האמת ביקש לבוא אליו לראש השנה

מד. ועוד משפט אחד: בעזרת השם אנחנו מתקרבים לראש השנה, ואחד הדברים של הביטול הגמור לצדיק האמת – זה להיות אצלו על ראש השנה. מביאים עלינו נסיונות, ומזהירים אותנו מפני הטילים שיש שם, וכל מיני שטויות וכו', הרי גם פה נפלו טילים אז מה לא נסע ברחוב?... תעשו חשבון שמבחינת סטטיסטיקה יש סכנה היום יותר גדולה לנסוע באוטו בגלל 'תאונות דרכים', ובכל זאת, אנחנו נוסעים, והרבה. כמו שאמר ר' נתן אני יותר מפחד לא לנסוע לרבינו מאשר לנסוע עם הסכנה שהיתה כנגדו צו מעצר בימי התלאות אם היה יוצא מהעיר נעמירוב. ויהי רצון שזוכה